

PARTIUMI
KERESZTÉNY
EGYETEM

NÉMET NYELV- ÉS IRODALOMTUDOMÁNYI TANSZÉK

RO-410209 Nagyvárad/Oradea, Primăriei u. 27.
Tel/Fax: (+40) 259 418.252
www.partium.ro

A kutatócsoport:

Pályázatvezető: dr. Bánffi-Benedek Andrea, docens
Tagok: dr. Boszák Gizella, docens
dr. Nagy Ágota, adjunktus
drs. Stoicu-Crișan Renata Alice, tanársegéd
Gergely Tamás, hallgató (MA)

A kutatási pályázat címe:

*Az interkulturális kommunikatív kompetencia fejlesztésének területei és módszerei
a német szakos bölcsészképzésben/ Methoden und Bereiche der Förderung interkultureller
kommunikativer Kompetenz im Rahmen der germanistischer Ausbildung*

Kutatási jelentés

(2015 március 1 –2016 augusztus 31)

Az interkulturális kompetencia fejlesztésének témaköre az élethosszig tartó tanulás hangsúlyos elemévé vált, és az idegennyelv-oktatás, azon belül pedig az idegennyelv-szakos bölcsészképzés egyik legaktuálisabb kihívásának tekinthető. A kutatás átfogó célja az interkulturális kommunikatív kompetencia fejlesztéséről való tudományos gondolkodás előmozdítása, olyan innovatív oktatási és felsőoktatási módszerek felkutatása, amelyek segítségével lehetővé válik az interkulturális kommunikatív kompetencia hatékony fejlesztése a német szakos bölcsészképzés keretében.

A kutatás súlypontjai a projekten belüli kutatási területek szerint, a következő 5 részprojekt címében köszönnek vissza:

1. *Interkulturális frazeologizmusok a német mint idegen nyelv oktatásában (B1,B 2 nyelvi szinten)* – Kutató: Dr. Bánffi-Benedek Andrea (PKE, Bölcsészettudományi Kar, Német Nyelv és Irodalomtudományi Tanszék, docens)
2. *Interkulturális kompetencia és kontrasztív nyelvészet* – Kutató: Dr. Boszák Gizella (PKE, Bölcsészettudományi Kar, Német Nyelv és Irodalomtudományi Tanszék, docens)
3. *Kommunikatív didaktikai módszerek az interkulturális kommunikatív kompetencia fejlesztésében az interkulturális kommunikáció oktatása során* – Kutató: Dr. Nagy Ágota Kinga (PKE, Bölcsészettudományi Kar, Német Nyelv és Irodalomtudományi Tanszék, adjunktus)
4. *Az interkulturális kommunikatív kompetencia fejlesztése multimédiás anyagok segítségével a német mint idegen nyelv oktatásában* – Kutató: drd. Crișan Renáta Alice (PKE, Bölcsészettudományi Kar, Német Nyelv és Irodalomtudományi Tanszék, tanársegéd)
5. *Az interkulturális kommunikatív kompetencia fejlesztése a német nyelvtan oktatása során* – Kutató: Gergely Tamás-Zoltán (PKE, Bölcsészettudományi Kar, *Többnyelvűség és multikulturalitás*, II. éves mesterképzős hallgató)

A kutatás első részében az interkulturális kommunikáció magyar nyelvű szakirodalmát vizsgálva megállapításra került, hogy a magyar nyelvű szakirodalom a) nem szentel kellő figyelmet az interkulturális kompetencia-fejlesztés módszertani kérdéseinek, b) ehelyett a kulturális eltérések bemutatására fókuszál. A magyar nyelvű szakirodalom következésképpen elsődlegesen az interkulturális kompetencia kognitív dimenzióját fejleszti. Az ezzel kapcsolatos eredményeket dr. Nagy Ágota az *Oktatás határhelyzetben* című neveléstudományi konferencián (Nagyvárad,

2016. március 4.) Az *interkulturális kommunikáció oktatása a bölcsészképzésben* címmel elhangzott előadásában, valamint az előadáson alapuló tanulmányában ismertette.

A kontrasztív és interkulturális elméleti hátterek vizsgálatával, történelmi áttekintésével, egymástól való elhatárolásával a jelenlegi interkulturális pragmatikai tipologizálási kísérletek ismertetésével, az új keletű interkulturális frazeologizmus terminus meghatározási kísérleteinek elemzésével foglalkozik kutatása első felében dr. Bánffi-Benedek Andrea a „*Der Einsatz von Somatismen und Kinegrammen im DaF-Unterricht. Eine interkulturelle Annäherung*” c. tanulmányában.

Dr. Boszák Gizella: *Die Rolle der kontrastiven Linguistik für die Entwicklung der interkulturellen Kompetenz in der Germanistenausbildung* tanulmányában egy átfogó elméleti áttekintést követően azzal a kérdéssel foglalkozik, hogy milyen eredménnyel hasznosíthatók a kommunikatív didaktikai módszerek az interkulturális kommunikatív kompetencia fejlesztésében az interkulturális kommunikáció oktatása során.

Drs. Stoicu-Crișan Renata *Förderung der interkulturellen kommunikativen Kompetenz durch filmische Kontexte* és *Az interkulturális kommunikatív kompetencia fejlesztése multimédiás anyagok segítségével* c. tanulmányai során az idegen nyelvek oktatásának eddig alkalmazott módszertani gyakorlatára támaszkodva a multimédiás anyagok különböző tanulási helyzetekbe való integrálási lehetőségeit tárja fel.

Az interkulturális kommunikáció nemzetközi szakirodalmát kutatva, különös tekintettel az interkulturális kompetencia kommunikatív didaktikai módszerekkel történő fejlesztésére kiemelhetjük azt a tényt, hogy a nemzetközi szakirodalomban jelentős szerepet kapnak az interaktív és kollaboratív módszerek, illetve hogy a frontális oktatás is új, multimédiális módszerekkel történik. Ilyenek például az oktatási célú videocastok (educastok) vagy a Google Earth és Google Street View használata egy bizonyos célkultúra ismertetése céljából. Az interaktív és kollaboratív feladattípusok tekintetében központi jelentőségük a szerepjátékok, a fiktív kultúrákkal vagy konkrét célkultúrákkal kapcsolatos szimulációs gyakorlatok, valamint a projektmunka különböző formái. A nemzetközi szakirodalomban használatos módszereket dr.

Nagy Ágota az I. Kárpát-medencei Oktatási Konferencia alkalmával megtartott (Nagyvárad, 2016. június 9–10.) előadásán alapuló, *Gyakorlattípusok és gyakorlatok az interkulturális kommunikáció oktatásában a tartalom–cél–módszer–mátrix alapján* című tanulmányában foglalta össze. Interaktív és kollaboratív feladattípusok módszertani lehetőségeit összegzik továbbá dr. Bánffi-Benedek Andrea és drs. Stoicu-Crișan Renata a nonverbális kommunikáció aspektusai szempontjából. A nonverbális kommunikációs kódok nagy változatosságot mutatnak a különböző kultúrákban, és különösen alkalmasak arra, hogy viselkedésbeli tévedéseket vagy rossz érzéseket, feszültséget eredményezzenek, mivel gyakran tudatos odafigyelés nélkül dekódoljuk őket. A nonverbális elemekkel (pl. gesztusokkal, mimikával, hanglejtéssel, intonációval, képek, tárgyak segítségével) támogatott mondanivaló szinte bármilyen tematikai egység szerves részeként vagy kiegészítéseként része kell, hogy legyen az idegen nyelvek tanításának. Erre a megállapításra világít rá a *Deutung nonverbaler Ausdrucksformen in der interkulturellen Kommunikation* c. dolgozat (Stoicu-Crișan Renata).

Az idiomatikus értelmű szomatizmusok, kinegrammok valamint az úgynevezett frazeogesztusok meghatározását követően a *Somatismen, Kinegramme und Phraseogesten im DaF-Unterricht. Eine interkulturelle Annäherung* c. tanulmány (Bánffi-Benedek Andrea) ugyanakkor arra mutat rá, hogy mindhárom nyelvi jelenség szemantikai struktúrájában az adott nemzetre jellemző antropocentrikus nézőpont tükröződik. A kutatás során megállapítást nyert az a tény, hogy mindhárom jelenség kulturális és antropológiai jelként értelmezhető, ennek megfelelően kell tehát őket az oktatásban is kezelni.

Számos gyakorlattípus, módszertani lehetőség kerül bemutatásra a kutatások második részében. A nonverbális kommunikáció módszertani lehetőségeinek feltárása mellett centrális szerepet kap az interkulturális kommunikatív kompetencia fejlesztésének kérdésköre: Az interkulturális tréning szakirodalmában használatos „tartalom–cél–módszer–mátrix” segítségével dr. Nagy Ágota strukturálta az általa javasolt feladatokat a tartalom (nem kultúrspecifikus, kultúrspecifikus, interkulturális) és a módszer (frontális, interaktív, kollaboratív) alapján. A kutatás eredményeit az *Übungstypen und Übungen im universitären Unterricht der*

PARTIUMI
KERESZTÉNY
EGYETEM

NÉMET NYELV- ÉS IRODALOMTUDOMÁNYI TANSZÉK

RO-410209 Nagyvárad/Oradea, Primăriei u. 27.
Tel/Fax: (+40) 259 418.252
www.partium.ro

interkulturellen Kommunikation im Rahmen der germanistischen Ausbildung című tanulmányában foglalta össze, melyet a PKE Német Nyelv- és Irodalomtudományi Tanszékének *Netzwerke und Transferprozesse* címmel megrendezésre kerülő jubileumi konferenciáján (Nagyvárad, 2016. szeptember 8–9.) fog bemutatni. A tanulmány a konferencia kötetében fog megjelenni.

Az interkulturális nyelvtan oktatásának didaktikájával és hatékony elsajátításának módszereivel foglalkozik Gergely Tamás *Die Entwicklung der interkulturellen kommunikativen Kompetenz durch den Grammatikunterricht* c. tanulmánya. A dolgozat részletesen körüljárja azokat az aspektusokat, melyek interkulturálissá teszik vagy tehetik a nyelvtan oktatását: nem csak interkulturális tartalmak, hanem interkulturális kompetenciát fejlesztő gyakorlatok, (a szerző által erre a célra kifejlesztett) feladatok kerülnek a vizsgáldás középpontjába.

Nagyvárad, 2016.08.29.

dr. Bánffi-Benedek Andrea